

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 370/2018-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. novembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť VODOHOSPODÁRSKEJ VÝSTAVBY, ŠTÁTNY PODNIK, Karloveská 2, Bratislava, právne zastúpenej advokátom JUDr. Martinom Kellom, Šafárikovo námestie 4, Bratislava, vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Obdo 4/2017 z 30. januára 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť VODOHOSPODÁRSKEJ VÝSTAVBY, ŠTÁTNY PODNIK, odmieta.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. septembra 2018 osobne do podateľne doručená sťažnosť VODOHOSPODÁRSKEJ VÝSTAVBY, ŠTÁTNY PODNIK (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho

súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Obdo 4/2017 z 30. januára 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ vystupoval ako intervenient na strane žalobcu v konaní vedenom na Okresnom súde Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 17 Cb 84/2018 o určenie neplatnosti zmlúv o postúpení pohľadávok, v ktorom okresný súd rozhodol svojím rozsudkom č. k. 17 Cb 84/2008-505 z 2. júna 2014 (ďalej len „rozsudok súdu prvej inštancie“) o neplatnosti zmlúv o postúpení pohľadávok. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 4 Cob 116/2014-563 z 27. februára 2015 (ďalej len „rozsudok odvolacieho súdu“) potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. Proti rozsudku krajského súdu podal žalovaný v 2. rade GENERIX, a. s. (ďalej len „dovolateľ“), dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že zrušil rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

3. Podanou sťažnosťou sťažovateľ namieta predovšetkým arbitrárnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorý napriek tomu, že zrušil rozhodnutia krajského súdu a okresného súdu z procesných dôvodov, zaoberal sa aj právnym posúdením veci a vyslovil vo veci právny názor, ktorý je pre súd prvej inštancie a odvolací súd záväzný. Sťažovateľ v podanej sťažnosti pomerne obšírnym spôsobom opísal skutkové a právne okolnosti prerokovávanej veci. S poukazom na rozsiahlu judikatúru ústavného súdu týkajúcu sa základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovateľ konštatuje, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nezodpovedá požiadavkám týchto práv. Sťažovateľ nesúhlasí so záverom najvyššieho súdu vyjadreným v napadnutom uznesení, že okresný súd odňal dovolateľovi právo konať pred súdom tým, že mu neumožnil predniesť záverečnú reč. V tejto súvislosti sťažovateľ uvádza *„Právny záver Najvyššieho súdu SR o tom, že nevyzvaním spoločnosti GENERIX, a. s. v zmysle § 118 ods. 4 OSP na zhrnutie svojich návrhov a vyjadrenie sa k dokazovaniu a k právnej stránke veci, údajne došlo k odňatiu jeho práva konať pred súdom, je preto založený na formalistickom posúdení zápisnice o pojednávaní zo dňa 12. mája 2014, ktoré je v rozpore s jej skutočným obsahom ako aj priebehom predmetného*

pojednávania... Len zo skutočnosti, že v zápisnici nebola zaznamenaná osobitná výzva okresného súdu podľa § 118 ods. 4 OSP, teda len z existencie formálneho nedostatku zápisnice, nie je možné vyvodit' právny záver, že dotknutému účastníkovi skutočne nebolo umožnené predniesť záverečnú reč [resp. vyvodit' záver o existencii vady zmätočnosti podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP], keď inak z obsahu tejto zápisnice, resp. zo skutočného priebehu pojednávania je zjavné, že všetkým prítomným právnym zástupcom účastníkov konania, vrátane právneho zástupcu dovolateľa bolo súdom udelené slovo na záverečné zhrnutie ich návrhov a vyjadrenie sa k dokazovaniu a k právnej stránke veci. “. Sťažovateľ zdôrazňuje, že „záverečnou rečou nie je len ten procesný úkon účastníka, resp. jeho zástupcu, ktorý je takto označený aj formálne, ale aj iný, na záver pojednávania urobený procesný úkon účastníka (jeho zástupcu), ktorým zhrňuje svoje návrhy, vyjadruje sa k dokazovaniu a k právnej stránke veci“. Podľa sťažovateľa konajúci súd vytvoril pre dovolateľa priestor na prednesenie jeho záverečnej reči, no tento ju účelovo nevyužil. Sťažovateľ sa nestotožnil ani s právnym posúdením dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) zo strany najvyššieho súdu nedoručením vyjadrení žalobcu a sťažovateľa k odvolaniu dovolateľa žalovaným, ktorý podľa sťažovateľa nebol daný, pretože dotknuté vyjadrenia neobsahovali žiadne nové skutočnosti, ktoré by neboli súdu alebo ostatným účastníkom konania už známe z predchádzajúcich ústnych či písomných vyjadrení. Poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 3 Cdo 24/2011, z ktorého citoval, že „vyjadrenie účastníka konania k odvolaniu druhého účastníka konania by malo byť poskytnuté na zaujatie stanoviska odvolateľovi len vtedy, pokiaľ vyjadrenie k odvolaniu má zásadný vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu“. Podľa sťažovateľa je z obsahu odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu zrejmé, že tieto vyjadrenia nemali žiaden vplyv na výsledok konania, keďže krajský súd ich pri vecnom preskúmaní odvolaní vôbec vo svojich vlastných záveroch nezohľadnil. Obsahom predmetných podaní, ich reálnym vplyvom na výsledok konania ani tým, či v dôsledku ich nedoručenia vznikla dovolateľovi podstatná ujma, sa najvyšší súd podľa názoru sťažovateľa vôbec nezaoberal. Ďalej sťažovateľ namieta, že ak by aj bola dovolateľovi odňatá možnosť konať pred súdom, najvyšší súd by bol oprávnený predchádzajúce rozhodnutia súdov nižšieho stupňa nanajvýš zrušiť len z procesných dôvodov a vec im vrátiť na ďalšie konanie. Tým, že sa najvyšší súd venoval aj otázke existencie naliehavého právneho záujmu a vyslovil k nej aj svoj právny

názor, podľa sťažovateľa závažným spôsobom porušil svoje kompetencie a „základnú zásadu dvojinstančnosti občianskeho súdneho konania – pretože okresný súd a ani krajský súd – ak budú rešpektovať nesprávny právny názor Najvyššieho súdu SR, nebudú môcť vo veci slobodne rozhodnúť“.

4. Na základe všetkých uvedených skutočností v závere sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd rozhodol o jeho sťažnosti nálezom, ktorým by vyslovil porušenie ním označených práv (bod 1 tohto uznesenia) napadnutým uznesením najvyššieho súdu, napadnuté uznesenie zrušil a vrátil vec najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom...

8. Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného ústavou a práva zaručeného dohovorom zrušujúcim rozhodnutím dovolacieho súdu.

9. Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na ochranu jeho práv poskytuje. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné sudy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, I. ÚS 249/2013). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

10. Sťažnosť ústavnému súdu možno podať len vtedy, keď boli pred jej podaním vyčerpané všetky prostriedky, ktoré zákon na ochranu práv poskytuje. Takým prostriedkom sa podľa ustanovenia § 53 zákona o ústavnom súde rozumie riadny opravný prostriedok, mimoriadny opravný prostriedok, výmúč návrh na obnovu konania a iný právny prostriedok, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd poskytuje.

11. V danom prípade je ústavná sťažnosť neopodstatnená, pretože smeruje proti zrušujúcemu rozhodnutiu najvyššieho súdu, ktoré treba považovať za procesné rozhodnutie nemajúce charakter rozhodnutia „konečného“. Najvyšší súd neodmietol sťažovateľovi v dovolacom konaní poskytnutie súdnej ochrany (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru), vecou sa zaoberal a rozhodol o nej.

12. Ústavný súd v obdobnej veci už vyslovil uznesením sp. zn. I. ÚS 246/2012 zo 6. júna 2012 názor na odmietnutie sťažnosti proti kasačnému rozhodnutiu dovolacieho súdu, podľa ktorého sťažnosť bola podaná predčasne, keďže *„sťažovateľka bude mať možnosť v ďalšom štádiu konania pred okresným súdom uplatniť ochranu označeného práva aj svoju argumentáciu týkajúcu sa skutkovej a právnej stránky predmetnej veci, z čoho vyplýva, že má ešte k dispozícii iný prostriedok ochrany tohto práva, ktorého porušenie namieta vo svojej sťažnosti. V danej veci sa súdne konanie nachádza v štádiu konania na okresnom súde, ktorý bude vo veci opätovne konať v súlade s názorom dovolacieho súdu.“* Podobne ústavný súd odôvodnil odmietnutie sťažností aj v ďalších svojich rozhodnutiach v obdobných veciach (pozri III. ÚS 38/2013, I. ÚS 167/2012, I. ÚS 214/2014).

13. Vyslovený záver v citovanom rozhodnutí je aplikovateľný aj na prerokovávanú vec. V zmysle napadnutého uznesenia najvyššieho súdu sa vec vracia na ďalšie konanie na súd prvej inštancie, čo znamená, že sťažovateľ bude mať možnosť v ďalšom štádiu konania pred okresným súdom hájiť svoje práva a uplatniť opätovne aj svoju argumentáciu týkajúcu sa skutkovej a právnej stránky predmetnej veci, z čoho vyplýva, že má ešte k dispozícii iný prostriedok ochrany tohto práva, ktorého porušenie namieta vo svojej sťažnosti.

14. Pokiaľ ide o sťažovateľom uplatnenú námietku týkajúcu sa zhoršenia jeho postavenia v konaní tým, že dovolací súd vyslovil vo veci právny názor (týkajúci sa existencie naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení) záväzný pre okresný súd, ako aj krajský súd konajúci vo veci, aj túto považuje ústavný súd za neopodstatnenú. Zo žiadnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nevyplýva, že by najvyšší súd vyjadril svoj právny názor na otázku existencie naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti zmlúv o postúpení pohľadávok. Po preskúmaní rozhodnutí súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu najvyšší súd vyjadril záver, že v danej veci nepreskúmateľnosť rozhodnutí súdov oboch inštancií založila vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) OSP, keďže tieto rozhodnutia neobsahujú odpovede na vyriešenie základného predpokladu prejednávania určovacej žaloby, a to existenciu naliehavého právneho záujmu na takomto určení (bod 76 napadnutého uznesenia). Rovnako v bode 82 napadnutého uznesenia najvyšší súd konštatuje, že *„nedostatočným a nepreskúmateľným odôvodnením záverov o existencii naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení neplatnosti zmlúv o postúpení, bolo odňaté dovolateľovi právo konať pred súdom“*. V bode 87 napadnutého uznesenia podáva najvyšší súd vysvetlenie, z akého dôvodu považuje závery okresného súdu a krajského súdu o splnení predpokladu naliehavého právneho záujmu s poukazom na prebiehajúce hmotnoprávne súvisiace konanie na plnenie za nepreskúmateľné. Najvyšší súd tiež poukázal na rozpor v hodnotení skutkového stavu okresným súdom a krajským súdom, pokiaľ ide o splnenie náležitosti určitosti právneho úkonu – oznámení o postúpení pohľadávok, ktorý spôsobuje nepreskúmateľnosť ich rozhodnutí ako celku (pozri body 88 až 93 napadnutého uznesenia). V závere svojho rozhodnutia najvyšší súd uviedol, že *„Podľa § 157 ods. 2 OSP bolo povinnosťou súdov v odôvodnení rozsudkov jasne a výstižne vysvetliť, v čom vzhľadli naliehavý právny záujem na požadovanom určení neplatnosti zmlúv o postúpení pohľadávok, keď je zjavné, že samotnému prebiehajúcemu konaniu predchádza konanie na plnenie, majúce pôvod v pohľadávke, ktorá je predmetom postúpenia; až v prípade, že takýto záujem bude osvedčený, musia sa súdy vysporiadať preskúmateľným a interpretačne bezchybným spôsobom s právnou úpravou cesie a k nej sa vzťahujúcou judikatúrou, pri skúmaní predpokladov možnosti vôbec skúmať zmluvu o postúpení medzi účastníkmi, ktorí ju za*

neplatnú nepovažujú a podľa nej plnia, pričom k spochybneniu dochádza výlučne zo strany dlžníka.“.

15. Vychádzajúc z uvedených záverov napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a sťažovateľom uplatnených námietok nemožno súhlasiť s tvrdením sťažovateľa, že najvyšší súd mal prekročiť svoje kompetencie tým, že mal vysloviť záväzný právny názor v otázke existencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení napriek tomu, že rozhodnutia súdov nižšieho stupňa zrušil z procesných dôvodov. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu takouto vadou netrpí. Najvyšší súd podľa názoru ústavného súdu ústavne súladným spôsobom aplikoval a primerane interpretoval na vec vzťahujúce sa ustanovenia právnych predpisov, odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu je podľa názoru ústavného súdu presvedčivé a zrozumiteľné a tvorí dostatočný základ pre jeho výroky, preto ústavný súd dospel k záveru, že túto námietku sťažovateľa je potrebné považovať za neopodstatnenú.

16. Nesúhlas sťažovateľa s obsahom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nie je dôkazom o jeho neústavnosti a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecného súdu svojím vlastným.

17. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ bude mať/má možnosť opätovne uplatniť/hájiť ochranu svojich práv v konaní pred prvostupňovým súdom (a následne aj pred odvolacím súdom, resp. dovolacím súdom), a aj preto jeho námietky pre porušenie ním označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu možno hodnotiť ako zjavne neopodstatnené. Z uvedeného dôvodu ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú a zároveň sťažnosť možno posúdiť aj ako neprípustnú v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. novembra 2018